

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра соціально-гуманітарних і правових дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Гарант освітньої програми

 Андрій ЧАПЛОУЦЬКИЙ
« 29 » серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФІЛОСОФІЯ

Освітній рівень: Перший (бакалаврський)

Галузь знань: Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина

Спеціальність: Н1 Агрономія

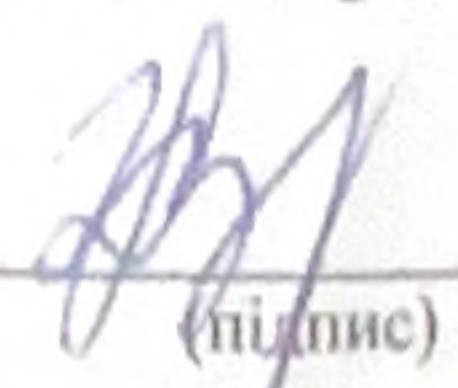
Освітня програма: Садівництво та виноградарство

Факультет: плодощовківництва, екології та захисту рослин

Умань – 2025 р.

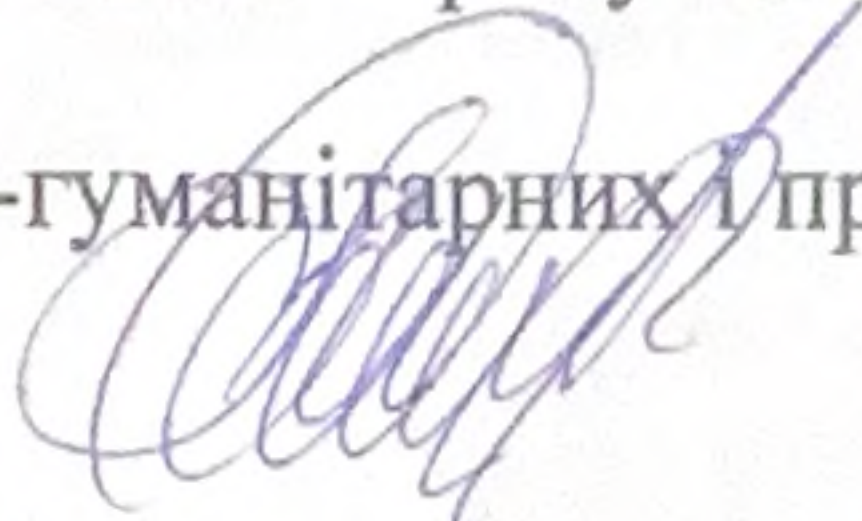
Робоча програма з навчальної дисципліни «Філософія» для здобувачів вищої освіти спеціальності: НІ *Агрономія освітньої програми Садівництво та виноградарство*. Умань: Уманський НУ, 2025. 16 с.

Розробник: Ситник Ю.В., к. і. н., старший викладач кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін

 (підпис) Юлія СИТНИК

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін

Протокол від « 19 » серпня 2025 року № 1

Завідувач кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін
доцент Людмила МАШКОВСЬКА

« 19 » серпня 2025 р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету *плодоовочівництва, екології та захисту рослин*

Протокол від «29» серпня 2025 р. № 1

Голова Андрій ТЕРНАВСЬКИЙ

« 29 » серпня 2025 року

© УНУ, 2025 рік

© Ю. В. Ситник, 2025 рік

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень, назва освітньої програми	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: <i>Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина</i>	Обов’язкова
Модулів – 2	Спеціальність: Н1 <i>Агрономія</i>	Рік підготовки
Змістових модулів – 2		2-й
Загальна кількість годин - 90		Семестр
		1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1,7 самостійної роботи студента – 2,3	Освітній рівень: перший (бакалаврський) Освітня програма: <i>Садівництво та виноградарство</i>	Лекції
		22
		Практичні
		18
		Самостійна робота
		50
		Вид контролю: залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: Фахівець цього профілю обов'язково має розуміти природу соціального функціонування. У зв'язку з цим соціально-гуманітарні дисципліни, особливо філософія, яка є їхнім фундаментом, посідають одне з центральних місць у підготовці фахівця цього профілю. Окрім того, фахівець обов'язково має на базовому рівні володіти знаннями про світоглядні основи сучасної людини та її психологічні особливості, використовувати таке знання на практиці. У зв'язку з цим філософія та інші, безпосередньо пов'язані з нею, дисципліни (культурологія, соціологія, політологія, релігієзнавство, психологія тощо) є необхідним теоретичним чинником входження молодшої людини до дорослого життя і професійної діяльності.

Завдання: викладення теоретично-категоріального базису, який дасть змогу студенту самостійно осмислювати теоретичні тексти та свідомо ставитися до сучасної світоглядної проблематики.

Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки здобувачів вищої освіти. Навчальна дисципліна «Філософія» є обов'язковою та має вагоме значення в структурно-логічній схемі підготовки і тісно пов'язана з іншими дисциплінами, зокрема: історія та культура України, українська мова, іноземна мова.

Вивчення навчальної дисципліни «Філософія» передбачає формування та розвиток у здобувачів компетентностей і програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми «Садівництво та виноградарство» спеціальності Н1 Агрономія галузі знань Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина (табл. 1).

Матриця компетентностей і програмних результатів навчання, що формуються під час вивчення навчальної дисципліни «Філософія»

Шифр компетентності	Компетентності	Шифр програмних результатів навчання	Програмні результати навчання
Загальні компетентності (ЗК)			
ЗК 3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.	ПРН 1	Аналізувати основні етапи і закономірності історичного розвитку для формування громадської позиції.
		ПРН 2	Прагнути до самоорганізації та самоосвіти.

		ПРН 3	Обговорювати і пояснювати основи, що сприяють розвитку загальної політичної культури та активності, формуванню національної гідності й патріотизму, соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, знання економіки й права.
--	--	--------------	--

Методи навчання та засоби діагностики, що відповідають визначеним результатам навчання за навчальною дисципліною «Філософія», наведено в табл. 2

Таблиця 2

Результати, методи навчання та методи контролю за навчальною дисципліною «Філософія»

Результати навчання за навчальною дисципліною		Методи навчання	Методи контролю
1	Знання:		
1.1	Концептуальні знання набуті у процесі навчання та професійній діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень.	Тематичні, проблемні лекції; практичні і семінарські заняття із проведенням презентацій, дискусій, круглих столів, вирішення професійно-орієнтованих задач, розв'язання конкретних ситуацій; інтерактивні заняття; індивідуальні заняття із підготовкою рефератів, науково-дослідних робіт; консультації з викладачами, самонавчання на основі конспектів, посібників та іншої рекомендованої літератури, навчальних мультимедійних матеріалів, через електронне модульне середовище навчального процесу Moodle.	усне опитування, експрес-контроль, тестування, участь у дискусії, виконання індивідуальних і командних завдань, підготовка та представлення презентацій, контрольна (модульна) робота.
1.2	Критичне осмислення основних принципів, теорій, методів і понять у навчанні і професійній діяльності.		
2	Уміння/навички:		

2.1	Розв'язання складних, непередбачуваних задач і проблем у спеціалізованих сферах діяльності та навчання, що передбачає збирання та інтерпретацію інформації (даних), вибір методів та інструментальних засобів, застосування інноваційних підходів..	Тематичні, проблемні лекції; практичні і семінарські заняття із проведенням презентацій, дискусій, круглих столів, вирішення професійно-орієнтованих задач, розв'язання конкретних ситуацій; інтерактивні заняття; індивідуальні заняття із підготовкою рефератів, науково-дослідних робіт; консультації з викладачами, самонавчання на основі конспектів, посібників та іншої рекомендованої літератури, навчальних мультимедійних матеріалів, через електронне модульне середовище навчального процесу Moodle.	усне опитування, тестування, участь у дискусії, виконання індивідуальних і командних завдань, підготовка та представлення презентацій, контрольна (модульна) робота
3	Комунікація:		
3.1	Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію.	семінарське заняття, дискусія, аналітична робота, вирішення конкретних задач і ситуацій	представлення презентацій, контрольна (модульна) робота
4	Відповідальність і автономія		
4.1	Здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності.	семінарське заняття, дискусія, аналітична робота, вирішення конкретних задач і ситуацій	представлення презентацій, контрольна (модульна) робота

Таблиця 3

**Методи навчання та методи контролю програмних результатів навчання з
навчальної дисципліни «Філософія»**

Програмний результат навчання		Метод навчання	Методи контролю
ПРН 1	Аналізувати основні етапи і закономірності історичного розвитку для формування громадської позиції.	Лекція, семінарські заняття, індивідуальні консультації, самонавчання через Moodle	усне опитування, експрес-контроль, тестування, участь у дискусії, виконання індивідуальних і командних завдань, підготовка та представлення презентацій, контрольна (модульна) робота, підсумковий контроль – залік
ПРН 2	Прагнути до самоорганізації та самоосвіти.	Інтерактивні заняття, моделювання сценаріїв,	усне опитування, експрес-контроль, тестування, участь у дискусії, виконання індивідуальних і

		семінарські заняття, дискусія, рольові ігри, мозковий штурм, самонавчання через Moodle	командних завдань, підготовка та представлення презентацій, контрольна (модульна) робота, підсумковий контроль – залік
ПРН 3	Обговорювати і пояснювати основи, що сприяють розвитку загальної політичної культури та активності, формуванню національної гідності й патріотизму, соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, знання економіки й права.	Інтерактивні заняття, моделювання сценаріїв, семінарські заняття, дискусія, рольові ігри, мозковий штурм, самонавчання через Moodle	усне опитування, експрес-контроль, тестування, участь у дискусії, виконання індивідуальних і командних завдань, підготовка та представлення презентацій, контрольна (модульна) робота, підсумковий контроль – залік

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовний Модуль 1. Основні етапи розвитку філософії

Тема 1. Філософія як наука і світогляд

Поняття світогляду. Структура та історичні типи світогляду. Виникнення філософії та історичні форми її розвитку. Предмет, структура та основні функції філософії. Проблема методу в філософії. Діалектика і метафізика. Взаємозв'язок філософії, міфології, релігії, науки та мистецтва.

Тема 2. Філософія Стародавнього Сходу

Веди як духовна основа формування та розвитку давньоіндійської філософії. Філософські школи Стародавньої Індії: а) ортодоксальні – міманса, веданта, санх'я, йога, ньяя, вайшешика; б) неортодоксальні

чарвака-локаята, буддизм, джайнізм. Основні філософські школи Стародавнього Китаю: а) конфуціанство; б) даосизм; в) легізм.

Тема 3. Історія філософської думки: Античність, Середньовіччя, Відродження

Основні етапи розвитку античної філософії. Досократичний період в розвитку грецької філософії: мілетська школа, Геракліт, піфагорійці, елейська школа. Філософські погляди Сократа, Платона, Арістотеля, Демокріта. Елліністично-римська філософія: стоїцизм, скептицизм, епікуреїзм, неоплатонізм. Філософське осмислення тварини.

Головні риси та основні етапи розвитку середньовічної філософії. Патристика: а) східна (грецька) – Оріген, Василій Великий, Григорій Назіанзін, Григорій Нісський, Діонісій Ареопіт, Іоанн Дамаскін; б) західна (латинська) – Тертуліан, Августин Аврелій. Схоластика. Проблема універсалій: а) реалізм: Ансельм Кентерберійський, Тома Аквінський; б) номіналізм: Іоанн Росцелін, Вільям Оккам; в) концептуалізм: П'єр Абеляр.

Доба Відродження: а) європейський гуманізм: Франческо Петрарка, Лоренцо Валла, Мішель Монтень, Еразм Роттердамський; б) натурфілософія: Джордано Бруно, Галілео Галілей, Микола Коперник.

Тема 4. Філософія Нового часу. Німецька класична філософія

Головні риси філософії Нового часу. Емпіризм філософії Нового часу (Ф. Бекон, Т. Гоббс, Дж. Локк). Раціоналізм Р. Декарта, Б. Спінози, Г. Ляйбніца. Іматеріалізм Дж. Берклі та Д. Юма. Французьке Просвітництво та матеріалізм XVIII ст. (Вольтер, Ж.-Ж. Руссо, Ламетрі, К. Гельвецій).

Іммануїл Кант – засновник німецької класичної філософії. Система суб'єктивного ідеалізму Й. Фіхте та об'єктивного ідеалізму Ф. Шеллінга. Діалектичний метод і філософська система Г. Гегеля. Антропологічна філософія Л. Феєрбаха. Філософія марксизму.

Тема 5. Некласична філософія XIX століття. Сучасна світова філософська думка

Передумови виникнення некласичної традиції в західноєвропейській філософії другої половини XIX століття. Ірраціоналізм та волюнтаризм А. Шопенгауера. Ідея «надлюдини» в філософії Ф. Ніцше. Філософія життя: А. Бергсон, Г. Зіммель, В. Дільтей. Філософські погляди С. К'єркегора: між сутністю та існуванням.

Основні риси філософії XX ст. Напрями сучасної філософії: а) прагматизм; б) позитивізм, неопозитивізм, постпозитивізм; в) екзистенціалізм; г) фрейдизм і неофрейдизм; д) філософська антропологія; е) феноменологія та герменевтика; є) сучасна релігійна філософія: персоналізм, неотомізм. Головні тенденції розвитку сучасної європейської філософії.

Тема 6. Історія української філософії

Передумови формування української філософії. Філософські і суспільно-політичні ідеї в культурі Київської Русі. Українська філософія XIV – XVII ст. Києво-Могилянська академія як провідний навчально-освітній центр у Східній Європі. Філософські погляди Григорія Сковороди. Українська філософія XIX – початку XX ст. Розвиток вітчизняної філософії в XX - на початку XXI ст.

Змістовний Модуль 2. Філософський аналіз розвитку природи, суспільства та мислення

Тема 7. Філософська онтологія і гносеологія

Онтологія як основа будь-якого філософствування. Основні категорії онтології. Буття і небуття. Форми буття. Модуси небуття. Співвідношення категорії буття, світ, дійсність, об'єктивна реальність, суб'єктивна реальність. Матерія. Рух. Простір і час. Соціальний час і простір.

Основні завдання гносеології. Сутність і сенс пізнання. Суб'єкт – об'єктна природа пізнання. Класифікація суб'єктів і об'єктів пізнання. Види пізнання. Єдність чуттєвого і раціонального пізнання. Проблема істини.

Тема 8. Філософія людини та свідомості

Історичні і методологічно-наукові різновиди антропології. Філософська антропологія, її завдання, функції і методи. Багатовимірність феномену людини. Людина як єдність біологічного, психічного і соціального. Фундаментальні якості людини: цілісність, абсолютна цінність, універсальність і унікальність.

Основні категорії феноменології як філософської теорії свідомості. Визначення та особливості свідомості. Проблема свідомості в історії філософії. Структура свідомості.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	усього	у тому числі			
		лекції	практичні заняття	індивідуаль ні	сам. робота
Модуль 1. Основні етапи розвитку філософії					
Тема 1. Філософія як наука і світогляд	5	2			3
Тема 2. Філософська думка Стародавнього Сходу	8	2	2		4
Тема 3. Історія філософської думки: Античність, Середньовіччя, Відродження	12	4	4		4
Тема 4. Філософія Нового часу. Німецька класична філософія	10	4	2		4
Тема 5. Некласична філософія XIX століття. Сучасна світова філософська думка	10	2	2		6
Тема 6. Історія української філософії	8	2	2		4
Разом – модуль 1	53	16	12		25
Модуль 2. Філософський аналіз розвитку природи, суспільства та мислення					
Тема 7. Філософська онтологія і гносеологія	9	2	2		5
Тема 8. Філософія людини та свідомості	9	2	2		5
Тема 9. Філософія науки	9	2	2		5
Разом – модуль 2	27	6	6		15
Реферат	10				10
Усього годин	90	22	18		50

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Основні етапи розвитку філософії		
1	Тема 2. Філософська думка Стародавнього Сходу	2
2	Тема 3. Історія філософської думки: Античність, Середньовіччя, Відродження	4
3	Тема 4. Філософія Нового часу. Німецька класична філософія	2
4	Тема 5. Некласична філософія XIX століття. Сучасна світова філософська думка	2
5	Тема 6. Історія української філософії	2
Змістовий модуль 2. Філософський аналіз розвитку природи, суспільства та мислення		
6	Тема 7. Філософська онтологія і гносеологія	2
7	Тема 8. Філософія людини та свідомості	2
8	Тема 9. Філософія науки	2
ВСЬОГО		18

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	год.
1.	Тема 1. Філософія як наука і світогляд	3
2.	Тема 2. Філософська думка Стародавнього Сходу	4
3.	Тема 3. Історія філософської думки: Античність, Середньовіччя, Відродження	4
4.	Тема 4. Філософія Нового часу. Німецька класична філософія	4
5.	Тема 5. Некласична філософія XIX століття. Сучасна світова філософська думка	6
6.	Тема 6. Історія української філософії.	4
7.	Тема 7. Філософська онтологія і гносеологія	5
8.	Тема 8. Філософія людини та свідомості	5

9.	Тема 9. Філософія науки	5
10.	Реферат	10
Всього		50

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

В освітньому процесі використовуються такі методи навчання: тематичні лекції; практичні заняття з вирішення професійно-орієнтованих задач; інтерактивні заняття; експрес-контроль, індивідуальні заняття з підготовкою рефератів, презентацій; виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, консультації з викладачем; самонавчання на основі конспектів, посібників та іншої рекомендованої літератури, навчальних мультимедійних матеріалів, через модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище – Moodle.

Матеріали курсу «Філософія» розміщені на платформі Moodle <https://moodle.udau.edu.ua>

В умовах дистанційної освіти проведення лекцій і практичних занять відбувається у форматі відеоконференцій. Для організації освітнього процесу використовуються такі технічні сервіси, як Zoom, Viber, Moodle та електронна пошта.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Для забезпечення оцінювання студентів проводиться поточний (модульний) контроль.

Модульний контроль передбачає перевірку стану засвоєння визначеної системи елементів знань і вмінь студентів з того чи іншого модулю.

При контролі систематичності та активності роботи на практичних заняттях оцінюванню в балах підлягають: рівень знань, необхідний для виконання практичної роботи, відповідно до завдань для самостійного опрацювання; повнота, якість і вчасність їхнього виконання; результати захисту та оформлення практичної роботи; тестування за темою практичного заняття; рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на практичних заняттях; активність під час обговорення теоретичних питань, що наведені до кожної теми; результати експрес-контролю тощо.

Під час виконання модульних (контрольних) завдань оцінюванню в балах підлягають теоретичні знання та практичні уміння, яких набули студенти після опанування модуля. Тестування за темами та підсумковий модульний контроль проводиться у формі тестів, що містяться в курсі «Філософія» на платформі Moodle.

Повторне виконання модульних контрольних робіт на вищу кількість балів дозволяється, як виняток, з поважних причин за погодженням

викладача, який викладає дисципліну, з дозволу декана факультету до початку підсумкового контролю (заліку).

У разі невиконання певних завдань поточного контролю з об'єктивних причин, студенти мають право, з дозволу викладача, скласти їх до останнього практичного заняття. Час і порядок складання визначає викладач. У разі, коли студент не з'явився на проведення модульної контрольної роботи без поважних причин, він отримує нуль балів. Перездача модульного контролю допускається у терміни, які встановлюються викладачем.

Знання студента з певного модуля вважаються незадовільними, якщо сума балів його поточної успішності та за модульний контроль складають менш ніж 61% від максимально можливої суми за цей модуль. У такому випадку можливе повторне перескладання модуля у терміни, встановлені викладачем.

9. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

В основу рейтингового оцінювання знань студента закладена спеціальна 100-бальна шкала оцінювання (максимально можлива сума балів, яку може набрати студент за всіма видами контролю знань з дисципліни з урахуванням поточної успішності, самостійної роботи, науково-дослідної роботи, підсумкового контролю тощо).

Встановлюється, що під час вивчення дисципліни до моменту підсумкового контролю (заліку) студент може набрати максимально 100 балів.

Кількість балів, які можна набрати під час вивчення курсу дисципліни розподіляються так:

Поточне тестування та самостійна робота											Сума
модуль 1							модуль 2			Реферат	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	МК1	T1	T2	МК2		
5	5	10	10	10	5	12,5	10	10	12,5	10	100

Поточний контроль

Об'єктами *поточного контролю* знань студентів є активність і систематичність роботи на семінарських заняттях, виконання завдань для самостійної роботи студентів, розв'язання модульних завдань.

При контролі на *семінарських заняттях* оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах; активність при обговоренні

заявлених на занятті питань; результати бліцопитування та письмового або тестового контролю знань.

Під час контролю виконання завдань для *самостійної роботи* оцінюванню підлягають: правильність і повнота врахування усіх складових завдання; обґрунтованість відповіді.

При контролі виконання *модульних завдань* оцінці підлягають теоретичні знання та практичні навички, яких набули студенти після опанування тем змістового модуля. Контроль проводиться у вигляді відповідей на тестові питання.

Максимальна сума балів поточного контролю з дисципліни «Філософія» – 100 балів. Бали розподіляються так:

1. Систематичність та активність роботи на семінарських заняттях оцінюється в 4 бали:

а) відповідь з питань семінарів / виконання практичних завдань – 2–3 бали:

б) змістовні доповнення при обговоренні питань семінарів – 1 бал.

2. Виконання завдань для самостійної роботи студентів оцінюється в 1 бал:

а) підготовка есе – 0,5–1 бал;

б) підготовка презентації – 0,5–1 бал.

3. Модульний контроль містить 33 тестові запитання, відповідь на кожне з яких оцінюється в 0,38 балів ($0,38 \times 33$) – 12,5 балів.

Заохочувальні бали за інші види робіт – представлення результатів науково-дослідних робіт: участь у студентських олімпіадах, конкурсах наукових робіт, грантах – 1–10 балів; публікація наукових статей, тез доповіді на конференції – 1–10 балів тощо.

Виконання студентами завдання повинно носити винятково самостійний характер. Тому, за використання заборонених джерел (шпаргалок, засобів зв'язку та ін.) чи підказок студент одержує нульову оцінку. Списування під час контрольних заходів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з	не зараховано з

		можливістю повторного складання	можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Ситник Ю. В. Методичні вказівки з дисципліни «Філософія» для самостійної підготовки здобувачів денної та заочної форми навчання першого (бакалаврського) освітнього рівня. – Умань, УНУС. 2024. – 35 с.
2. Ситник Ю. В. Методичні вказівки з дисципліни «Філософія» для виконання індивідуальних завдань здобувачами денної та заочної форми навчання першого (бакалаврського) освітнього рівня. – Умань, УНУС. 2024. – 17 с.

Електронний навчальний курс для навчальної дисципліни «Філософія» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю Н1 *Агрономія* освітньої програми *Садівництво та виноградарство*.
<https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=401>

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Данильян О.Г., Тараненко В.М. Філософія: Підручник. Харків, 2011.
2. Івакін О.А. Філософія : Навчальний посібник О. А. Івакін Одеса: Юридична література, 2004. 280 с.
3. Петрушенко В. Л Філософія: Курс лекцій Петрушенко В. Л. Львів, Акрополь, 2001. 280с.
4. Салій А.В., Зінченко Н.О., Біланов О.С. Історія філософії. Друге видання (доповнене): навчальний посібник. Анатолій Салій, Наталія Зінченко, Олег Біланов. Полтава: Дивосвіт, 2018. 192 с.
5. Розова Т. В. Чорна Л. В. Людина. Культура. Філософія (проблема людини в європейській філософії). Книга 1: Підручник. Київ-Одеса : «Освіта України», 2015. 212 с.

Допоміжна

1. Філософія освіти Philosophy of Education: науковий журнал. 2019, т. 24, № 1 Інститут вищої освіти НАПН України, НПУ ім. М. П. Драгоманова, Київ: 2019. 280 с.
2. Філософія: навч. посібник : рекомендовано МОН України за ред. І.Ф. Надольного. 7-ме вид., стер. К. : Вікар, 2008. С. 534.

3. Олексенко Р., Ситник Ю. Мовна ідентичність як засіб самовизначення та самоідентифікації в умовах посттоталітарного суспільства. *Ukrainian professional education = Українська професійна освіта: Scientific journal / Poltava V.G. Korolenko Nat. Ped. University. Poltava*, 2017. Iss. 1. С. 16–23.
4. Sytnyk O., Drogomyretsky B., Sytnyk J. & Sizarev K. (2023). Bolshevism, from Class Ideology to Imperialist Ideology. The Ukrainian Case. *Codrul Cosminului*. Vol. 29. No. 2, 287–306. (Scopus). <https://codrulcosminului.usv.ro/article-3-vol-29-2-2023/>
5. Sytnyk J., Sytnyk O. Ukrainian National Identity in Donetsk Region: Problems and Development Trends from the End of the XIX – to the Beginning of the XXI Century. *Culture and History*. Vol. 1. No. 2. 2021. С. 31-38. DOI: <https://j.ideasspread.org/index.php/ch/article/view/853/809>

12. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, електронні фахові видання // www.nbuv.gov.ua
2. Наукова бібліотека Львівського національного університету імені Івана Франка // <http://library.lnu.edu.ua/bibl/>
3. Книжкова палата України імені Івана Федорова // <http://www.ukrbook.net/>
4. <http://www.philsci.univ.kiev.ua> (бібліотека факультету філософії Київського національного університету ім.Тараса Шевченка).
5. <http://www.utm.edu/research/iep/> (філософська інтернет-енциклопедія англійською мовою). Basic (available at UMSA library)

13. ПЕРЕЗАРАХУВАННЯ ТА ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Перезарахування та визнання результатів навчання з дисципліни «Філософія» або окремого її елемента відбувається відповідно до Положення про порядок визнання в Уманському національному університеті результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті.

Здобувачі вищої освіти мають право на визнання результатів навчання в неформальній та інформальній освіті, а також за участь у програмах академічної мобільності, в обсязі, що загалом не перевищує 25 % освітньої програми.

14. ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

У процесі навчання з дисципліни «Філософія» студенти мають дотримуватися встановлених правил академічної доброчесності, визначених Кодексом доброчесності Уманського національного університету. При підготовці рефератів, виконанні індивідуальних науково-дослідних завдань, а також під час проведення контрольних заходів очікується, що всі роботи

подані студентами будуть їхніми оригінальними дослідженнями та міркуваннями.

Будь-які види порушення академічної доброчесності, зокрема плагіат, неправомірне використання чужих ідей, фальсифікація даних чи співучасть у таких діях, є абсолютно неприпустимими і не толеруються. Виявлення ознак академічної недоброчесності у письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від обсягу порушення.

Для запобігання порушенням і підвищення якості академічних робіт, студентам настійно рекомендується користуватися належними академічними ресурсами та інструментами для перевірки робіт на плагіат, а також звертатися за консультаціями з питань правильного цитування й академічного письма.

15. ЗМІНИ У РОБОЧІЙ ПРОГРАМІ НА 2025/2026 НАВЧАЛЬНИЙ РІК

Робочу програму оновлено відповідно до освітньої програми «Лісове господарство», змінено кількість аудиторних годин, передбачених для проведення лекційних, практичних занять та самостійної роботи

Змінена базова та допоміжна література, зокрема до базової та допоміжної літератури додано такі публікації:

1. Салій А.В., Зінченко Н.О., Біланов О.С. Історія філософії. Друге видання (доповнене): навчальний посібник. Анатолій Салій, Наталія Зінченко, Олег Біланов. Полтава: Дивосвіт, 2018. 192 с.
2. Олексенко Р., Ситник Ю. Мовна ідентичність як засіб самовизначення та самоідентифікації в умовах посттоталітарного суспільства. *Ukrainian professional education = Українська професійна освіта: Scientific journal / Poltava V.G. Korolenko Nat. Ped. University. Poltava*, 2017. Iss. 1. С. 16–23.
3. Sytnyk O., Drogomytsky B., Sytnyk J. & Sizarev K. (2023). Bolshevism, from Class Ideology to Imperialist Ideology. The Ukrainian Case. *Codrul Cosminului*. Vol. 29. No. 2, 287–306. (Scopus). <https://codrulcosminului.usv.ro/article-3-vol-29-2-2023/>
4. Sytnyk J., Sytnyk O. Ukrainian National Identity in Donetsk Region: Problems and Development Trends from the End of the XIX – to the Beginning of the XXI Century. *Culture and History*. Vol. 1. No. 2. 2021. С. 31-38. DOI: <https://j.ideasspread.org/index.php/ch/article/view/853/809>